

Aportul cunoștințelor profesionale întru asigurarea securității economice naționale

Aliona DANILIUC*

Abstract

In the new knowledge-based economy, the governors are aware that their postsecondary education system is one of the most valuable assets of state economic security. They are a critical role in the economies of the state by conducting research, and dissemination and marketing of new knowledge. A new and unique data set is used to proxy internal flows of knowledge and ideas 'We-the-world.' We address rigorous cross-country heterogeneity in the production of knowledge and endogenous nature of the process. Knowledge production function parameters point to differences between countries. Domestic and foreign stocks of knowledge and ideas have a net positive effect on production (flows) of new ideas and economic security. Countries with a low level of knowledge in the family appear to improve their TFP considerably through the acquisition of knowledge. Given the heterogeneous nature of knowledge production among OECD countries, research and development policy should be tailored to the specifics of each country's economic security as a one-size-fits-all approach will not be effective.

Keywords: economy, education system, state, knowledge

1. Introducere

Situația socială, demografică, economică în spațiul rural al Republicii Moldova la care s-a ajuns în ultimii 20 de ani este sub nivelul speranțelor populației, potențialului economic [4, p.57]. În opinia autorului, explicații sunt multe, inclusiv lipsa de cunoștințe și informații a personalului din structurile guvernamentale, a populației. În condițiile de tranziție de la un sistem economic centralizat la unul al economiei de piață, cunoștințele organizatorice au devenit moral depășite. Știut e, că soluțiile problemelor, cu care se confruntă economia, se bazează pe cunoștințe (knowledgebase economies). Autorul este de părere, că cunoștințe și informația se complimentează reciproc, dar nu sunt categorii identice. Cunoștințele dezvoltă capacitățile de a crea, a genera, a asimila noi idei. Neomogenitatea dezvoltării progresului tehnico-științific, tehnologic transformă informația într-o marfă fără miros, dimensiuni, dar foarte necesară în

---

* Aliona Daniliuc, dr., cercet. șt. super., AMFA

activitățile umane.

Competitivitatea mărfurilor, serviciilor autohtone poate fi realizată în baza reducerii prețului de cost, creșterii calității acestora. Acestea pot fi realizate în baza unui bagaj de cunoștințe, de informații. Dezvoltarea agriculturii din contul factorilor extensivi în Republica Moldova (și nu numai) este limitată. Unica posibilitate de creștere a productivității muncii, deci și a reducerii costurilor de producție sunt cunoștințele individului.

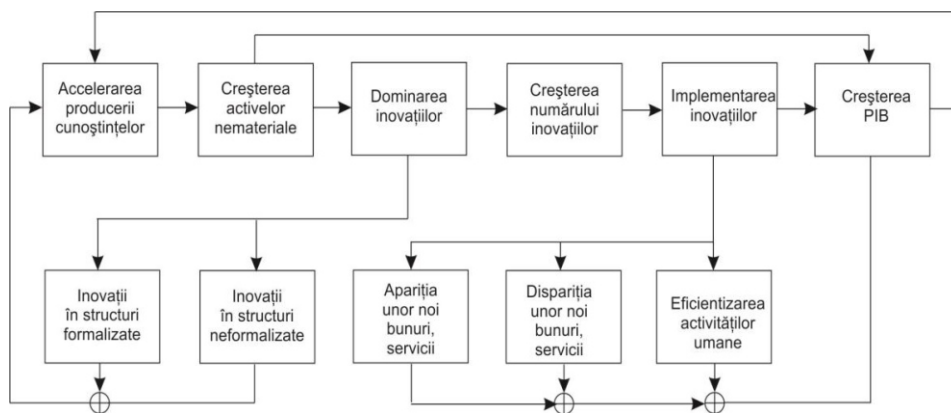
Cunoștințele tehnologice, informația despre progresul tehnico-științific, despre succesele (și insuccesele) producătorilor similari, în cele din urmă asigură compatibilitatea mărfurilor, serviciilor autohtone pe piața internă în comparație cu cele importate.

Creșterile, succesele economice în exclusivitate se datoresc cunoștințelor, ideilor care ulterior s-au transformat în produse finite, în servicii, în forme de organizare a activităților umane. Cunoștințele, spre deosebire de produsele materiale, au o rată de creștere exponențială. Aceste aspecte fac că multe din cunoștințele anterioare să devină moral depășite, altele – suporturi considerabile în creșterea cantitativă și calitativă a economiei, în creșterea în continuare a „industriei” cunoștințelor. O astfel de tendință explicit poate fi identificată, începând cu anii '50 ai secolului XX. Cunoștințele profesionale s-au transformat în produse, în active nemateriale componente ale PIB.

2. Considerații generale

Analizând investițiile direcționate producerii, autorul afirmă că cunoștințelor au devenit cele mai eficiente suporturi în realizarea acestor. În diferite țări structura investițiilor, destinate producerii cunoștințelor, este diferită. Cunoștințele au dat naștere la apariția de noi ramuri în domeniul farmaceutic, telecomunicațiilor, medicinei, nanotehnologiilor. Totodată, cunoștințele au devenit generatoare de inovații dominante. Inovațiile tradiționale erau produse în structuri formalizate, specializate. Implementarea masivă a tehnologiilor electronice a făcut posibilă extinderea producătorilor de inovații și în sectoarele neformalizate. În așa mod numărul elaborărilor de inovații a crescut considerabil, masiv. Inovațiile contribuie la dispoziția unor bunuri, servicii, la apariția altora, la eficientizarea activităților umane, la creșterea considerabilă a capacităților de producere a cunoștințelor [3, p.49].

Cunoștințele contribuie la creșterea PIB și invers. Însă nu toate țările cu un PIB considerabil sunt producătoare și de cunoștințe (țările exportatoare de resurse energetice). Producătorii de bază de cunoștințe sunt SUA, UE, Japonia [2, p.116]. Evoluția „Cunoștințe – Inovații – PIB - Cunoștințe” poate fi „algoritmizată” (Fig. 1).

Figura1. Schema-bloc „Cunoștințe – Inovații – PIB - Cunoștințe”

Sursă: elaborată de autor în baza [6]

Studiind materiale științifice în domeniul, autorul este convins, că PIB contribuie la „Accelerarea producerii cunoștințelor”; la creșterea activelor (ideilor) nemateriale; la dominarea inovațiilor care au impact triplu: contribuie la creșterea inovațiilor în structurile formalizate, în structurile neformalizate, la creșterea numărului inovațiilor; la implementarea inovațiilor cu impact asupra apariției unor noi bunuri, servicii, dispariției de tehnologii, bunuri, servicii, asupra eficientizării activităților umane, care în cele din urmă contribuie la creșterea PIB. Cunoștințele reprezintă capacitățile unui individ de a crea, genera, de a implementa, a dezvolta. Informația este produsul cunoștințelor, reprezintă date despre existența, apariția unor produse finite crete de către cunoștințe. Cunoștințele profesionale sunt „scumpe”, iar informația poate fi gratuită. Totodată, Informația poate fi cuantificată (de exemplu prin intermediul formulei entropiei) poate fi expusă sub diverse forme, poate fi transmisă etc. Cunoștințele țin de durată, acestea trebuie „crescute”, nu pot fi cuantificate, nu pot fi transmise, nu pot fi comensurate etc [1, p.126].

Cunoștințele profesionale sunt necesare pentru a utiliza, a analiza, a implementa informația realizată cu propriile capacități intelectuale sau parvenită din exterior. Cunoștințele individului trebuie supuse proceselor de actualizare. Individul în cadrul instituțiilor instructive, educaționale nu acumulează cunoștințe, ci se învață de a „produce” cunoștințe. Cunoștințele profesionale în domeniul corelează cu nivelul de solicitare a acestora (a cunoștințelor). Oricât de bune nu ar fi cunoștințele individului, iar dacă acestea (cunoștințele) nu sunt solicitate în țară, atunci inteligența individului degradează. Deci, autorul afirmă, că cunoștințele contribuie la creșterea PIB numai în cazurile, când acestea pot fi implementate, sunt solicitate. De aceea, indivizii cu un potențial de cunoștințe puternic, de regulă, emigrează în țările industrial tehnologic

puternic dezvoltate. Cunoștințele individului evaluează împreună cu individul sub impactul unui șir de termeni: colectivul, mediu în care activează respectivul; munca pe care o efectuează individul; nivelul de solicitare (cererea) a cunoștințelor; nivelul de stimulare materială și spiritul etc.

Cunoștințele integrale ale unui colectiv depășesc suma ponderată a cunoștințelor (munca în colectiv generează efecte sinergetice). Cunoștințele sunt capacitățile unui individ de a crea, inova, analiza, aprecia, a înțelege, a interpreta, a implementa etc. Este individul – sunt cunoștințe. Cunoștințe în lipsa individului nu există. Informația este produsul cunoștințelor. Cunoștințele umane din secolul I au creat produse care pot servi în calitate de informație în secolul XXI. Informația poate fi transmisă de la individ la individ în spațiu și în timp; cunoștințele sunt capacitățile de producere a informației, sunt indispensabile de individ. Informația poate fi stocată, analizată, transmisă. Cunoștințele nu există în lipsa purtătorilor, generatorilor de idei, tehnologii etc.; nu pot fi acumulate, nu pot fi transmise. Cunoștințele sunt identice cu capacitatea creierului de a gândi, a crea. Capacitatea unui „creier” nu poate fi transmisă altui „creier” și fiecare „creier” trebuie să-și dezvolte capacitatea creativă, numită „cunoștințe”. Cunoștințele individului metaforic – „musculatura” creierului și aceasta poate fi mai mult sau mai puțin dezvoltată.

Cunoștințele profesionale creează și condiții necesare pentru a recepționa informația din exterior. Toată lumea privește la „stele” însă nu toți recepționează aceeași cantitate de informație, același număr de biți. Cunoștințele nu pot fi ghidate, deoarece ghidate pot fi procesele de dezvoltare a „musculaturii” intelectuale, de creștere a cunoștințelor. Cunoștințele în permanență se „auto produc”. Este „non sens” să vorbim de cuantumul optim al cunoștințelor. Cunoștințele pot fi sub nivelul necesităților, dar nu pot fi supra nivelul necesităților. Istoria umanității cunoaște cazuri când cunoștințele unor indivizi depășiseră de pe timpurile respective. „Surplus” de cunoștințe nu există, deci este un „non sens” în cunoștințe optime.

În opinia autorului, cunoștințele pot fi lipsă, pot fi la nivelul necesităților, pot depăși necesarul la momentul respectiv. Fiecare domeniu de activitate umană contribuie la dezvoltarea cunoștințelor în felul său. Experiențe unui CEO nu poate fi creată în laboratoarele academice și invers. Spre deosebire de cunoștințe, informația poate fi transmisă. Știut e, că orice concurență este perfectă, dacă vânzătorii și cumpărătorii dispun de informație despre nivelul prețurilor la marfa dată, de calitatea dată în toate piețele. Deci, informația în economia de piață este un bun nematerial necesar tuturor subvențiilor economiei. Dar nu toți subiecții sunt cointeresați în aceeași măsură de asigurarea accesibilității tuturor subvențiilor la aceeași informație. Cuasimonopsonii și cuasimonopoliștii sunt predispuși să profite de lipsa de informație [6, p.586]. În acest context devin necesare structuri guvernamentale cu destinații de a favoriza fluxurile de informații de tot felul (cu caracter economic) din țară, din exterior,

despre apariția, dispariția unor tehnologii productive, a unor produse, medicamente, despre succesele, insuccesele dezvoltării economiei naționale, economiei altor țări-partenere comerciale etc.

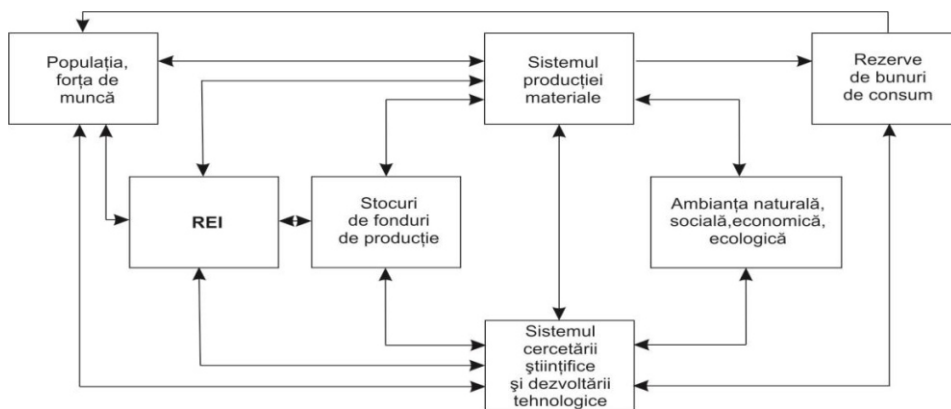
Necesitatea de „fluxutuarizare” a informației este generată de neomogenitatea succeselor științifice, tehnologice în spațiu și în timp. Generația producătorilor contemporani are mai bune succese în dezvoltarea agriculturii. Poate acest aspect fi explicat prin creșterea cunoștințelor agricultorului? În viziunea autorului - nu. Succesul este explicat prin accesul producătorilor agricoli contemporani la experiența tuturor producătorilor (la informație). Accesul la informație contribuie la eficientizarea tuturor activităților umane, în exemplul nostru - la eficientizarea agriculturii.

Accesul la informație este identic cu accesul la experiența „colegilor” de breaslă. Informația poate contribui la eficientizarea activităților umane, poate contribui la evitarea unor activități riscante. Informația este produsul cunoștințelor. Cunoștințele sunt scumpe, necesită costuri, eforturi materiale, financiare, spirituale, anumită perioadă de coacere. Deci, informația, ca și orice altă marfă, are prețul respectiv. În condițiile când factorii de producție sunt mult limitați, iar necesitatea de antrenare a acestora în procesele productive crește, unica soluție, în opinia autorului, este dezvoltarea industriei cunoștințelor.

Capacitățile individului de a genera cunoștințe sunt dezvoltate în așa procese, cum ar fi: de instruire, educație, studiere; de activități practice, de utilizare a tehnologiilor informaționale; în realizările unor efecte sinergetice în mediul în care activează. Deci, în scopul susținerii producătorului autohton, guvernul o parte din subvenții trebuie să le direcționeze la creșterea cunoștințelor agricultorilor, la asigurarea populației din spațiul rural cu volumul necesar de informație. Eficientizarea funcționării agriculturii poate fi realizată prin modernizarea capitalului productiv. Mijloacele tehnice din agricultura Republicii Moldova după nivelul de eficiență sunt net inferioare celor din Uniunea Europeană.

Subvenționarea agriculturii din considerentele deficienței fondurilor productive este echivalentă cu susținerea în continuare a tehnologiilor neeficiente. Subvențiile trebuie să fie orientate la renovarea capitalului productiv. Problemele economiei naționale pot și trebuie soluționate în exclusivitate în baza cunoștințelor, informației, în baza cercetărilor științifice, dezvoltării tehnologice (Fig. 2).

Figura 2. Schema-bloc „Sistemul cercetărilor științifice, cunoștințelor, informațiilor în soluționarea problemelor economiei naționale”

Sursă: elaborată de autor

Fiecare din blocurile de probleme din economia națională: populația, forța de muncă; relațiile economice internaționale; stocuri de fonduri de producție; sistemul producției materiale; ambianța naturală, socială, economică, ecologică; rezerve de bunuri de consum, pot și trebuie susținute de blocul „sistemul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice”.

Problemele în economia națională sunt cele mai diverse. Soluționarea acestora prin metode empirice nu întotdeauna va asigura o dezvoltare durabilă a economiei [5, p.96]. Întregul sistem este coordonat de regulile economiei de piață, de politicile economice, sociale ale guvernului. În funcționarea sa sistemul economiei naționale utilizează diferite resurse din mediul natural. Sistemul producției materiale utilizează resursele de muncă, resursele naturale, utilizează propriile tehnologii, ideile inovatoare, organizarea rațională a muncii. Economia națională a Republicii Moldova, fiind o economie deschisă, poate deveni performantă numai în cazul când mărfurile, serviciile autohtone vor fi competitive pe piața internă. În caz contrar producătorul autohton va falimenta cu toate consecințele negative asupra țării în ansamblu.

3. Concluzii

Unica posibilitate de creștere a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție, deci, și a dezvoltării durabile a economiei autohtone, sunt cunoștințele individului. Creșterile, succesele economice în exclusivitate se datoresc cunoștințelor, ideilor care ulterior s-au transformat în produse finite, în servicii, în forme de organizare a activităților umane. În diferite țări structura investițiilor, destinate producerii

cunoștințelor, este diferită.

PIB contribuie la „Accelerarea producerii cunoștințelor”; la creșterea activelor (ideilor) nemateriale; la dominarea inovațiilor care au impact triplu: contribuie la creșterea inovațiilor în structurile formalizate, în structurile neformalizate, la creșterea numărului inovațiilor; la implementarea inovațiilor cu impact asupra apariției unor noi bunuri, servicii, dispariției de tehnologii, bunuri, servicii, asupra eficientizării activităților umane, care în cele din urmă contribuie la creșterea PIB.

Cunoștințele contribuie la creșterea PIB numai în cazurile când acestea pot fi implementate, sunt solicitate.

Cunoștințele nu există în lipsa purtătorilor, generatorilor de idei, tehnologii etc.; nu pot fi acumulate, nu pot fi transmise. Spre deosebire de Cunoștințe Informația poate fi transmisă.

Necesitatea de „fluxutarizare” a informației este generată de neomogenitatea succeselor științifice, tehnologice în spațiu și în timp. Accesul la informație contribuie la eficientizarea tuturor activităților umane, în exemplu nostru la eficientizarea agriculturii. Accesul la informație este identic cu accesul la experiența „colegilor” de breaslă.

În scopul susținerii producătorului autohton, guvernul o parte din subvenții trebuie să le direcționeze la creșterea cunoștințelor agricultorilor, la asigurarea populației din spațiul rural cu volumul necesar de informație. Eficientizarea funcționării agriculturii poate fi realizată prin modernizarea capitalului productiv. Mijloacele tehnice din agricultura Republicii Moldova după nivelul de eficiență sunt net inferioare celor din UE.

Subvențiile trebuie să fie orientate la renovarea capitalului productiv. Problemele economiei naționale pot și trebuie soluționate în exclusivitate în baza cunoștințelor, informației, în baza cercetărilor științifice, dezvoltării tehnologice.

Economia națională a Republicii Moldova, fiind o economie deschisă, poate deveni performantă numai în cazul când mărfurile, serviciile autohtone vor fi competitive pe piața internă. În caz contrar producătorul autohton va falimenta cu toate consecințele negative asupra țării în ansamblu.

Bibliografie:

- Azgalidov G.G., Raiman E.P. Cvalimetrie. Moscova: Știința academică, 1973. 186 p.
- Gribincea A. Factorii ce stau la baza succesului economiei SUA. In: Revista Studii Economice, 2009, nr.3-4, p.113-120
- Gribincea A., Daniliuc A. Sistemul inovațional al Republicii Moldova și impactul său la dezvoltarea economiei competitive. În: Revista Studii Economice. An. VII, 2012, nr.1-2, p.46-57

-
- Daniliuc A., Kozak Y., a.s. World Economy and International Economic Relations. Manual. Kiev-Chișinău: Print-Caro, 2016. 223 p.
- Daniliuc A., Maximilian S. O modalitate de cuantificare a competitivității resurselor finale. În: Intelectus, nr.3. Chișinău: AGEPI, 2013, p. 93-99
- Lando N. Identifying successful marketing strategies by export regional destination, In: Journal International Marketing Review. United Kingdom, 2004, nr.21. pp. 573-597